

Kansallista pölyttjästrategiaa valmistelevan työryhmän 3. kokouksen muistio

Asettamiskirjeen diaarinumero VN/12462/2020

Aika: 28.10.2020 klo 12.30–15.00

Paikka: etäkokous, Microsoft Teams

Läsnä:

Jäsenet:	Esko Hyvärinen	YM, puheenjohtaja
	Marjukka Mähönen	MMM, varapuheenjohtaja
	Olli Ojala	YM
	Kaija Kallio-Mannila	Tukes
	Terhi Taulavuori	ProAgria (14.00 asti)
	Päivi Akkanen	Ruokavirasto
	Mikko Kuussaari	SYKE
	Gunilla Ståhls-Mäkelä	Luomus (varajäsen)
	Reima Leinonen	Kainuun ELY-keskus
	Kaisa Junninen	Metsähallitus
	Sari Himanen	Luke (varajäsen, 2. sihteeri)
	Mika Virtanen	MTK
	Eeva-Liisa Korpela	SML
	Juho Paukkunen	SLL (varajäsen)
	Tomi Pousi	HMLry (ja Hanna Skogsterin sijainen)
	Tuuli Ylikotila	Kuntaliitto
	Sakari Raiskio	Luke
Sihteeri	Janne Heliölä	SYKE
Poissa:	Tapani Veistola	SLL
	Hanna Skogster	Puutarhaliitto
	Pasi Sihvonen	Luomus

1. Kokouksen avaus ja järjestäytyminen

Hyvärinen avasi kokouksen klo 12.30. Hän toimi puheenjohtajana ja Heliölä sihteerinä.

2. Kokouksen asialista ja edellisen kokouksen pöytäkirja

Hyväksyttiin kokouksen asialista ja edellisen kokouksen pöytäkirja, joka oli lähetetty osallistujille sähköpostitse 26.10. Kallio-Mannila tekee vielä Tiimerissä olevaan pöytäkirjaan pienen korjauksen omaan kommenttiinsa liittyen.

Kokouksessa esitettyjen alustusten sisältöjä ei alla kuvata, sillä ne selviävät pääpiirteissään Tiimerissä olevasta Powerpointista. Sen sijaan kuvaillaan niiden pohjalta käytyä keskustelua ja siinä esitetyt muutosehdotukset eri luonnosdokumentteihin.

3. Pölyttäjiin kohdistuvat uhat ja paineet

Heliölä alusti aiheesta strategian tueksi valmisteilla olevan taustaselvityksen pohjalta. Korpela kommentoi, että tarhamehiläisen osalta tarhaajien määrä ja pesien sijoittuminen on määräävä tekijä, eli tarhaajien määrä voi olla yksi uhkatekijä. Ylikotila muistutti korvaavien elinympäristöjen merkityksestä pölyttäjien tukemisessa, ja ehdotti niitä huomioitavaksi tekstissä sopivassa asiayhteydessä. Heliölä lupasi täydentää tekstiä tältä osin. Kuussaari kannatti tätä (avoimien alueiden pinta-alat voivat olla isoja) ja kommentoi, että korvaavia elinympäristöjä on loogisinta käsitellä rakennettujen alueiden yhteydessä.

Maankäyttöä koskevan dian yhteydessä Hyvärinen ihmetteli, että kaaviossa ei mainittu perhoseja lainkaan, ja pohti muutostarpeita eräissä muissakin täyttökohdissa. Heliölä vastasi, että kaavio on hänen yksin laatimansa luonnos, johon toivotaan palautetta, kuten raportin koko sisältöönkin. *[sihteerin huomio: päiväperhosia ei voi pitää missään habitaatissa kovin merkittävänä pölyttäjäryhmänä. Kaaviossa oli tarkoitus esittää kustakin vain 2-3 tärkeintä]*

Kallio-Mannila huomautti, että kasvinsuojeluaineiden käyttö on Suomessa vieläkin vähäisempää kuin esitetty Eurostatin tilasto antaa ymmärtää, sillä siihen on sisällytetty myös metsämaalla käytettyjen tehoaineiden (urea juurikäävän torjunnassa) määrä. Hän tarkensi myös, että neonikotinoidien käyttö on ollut jo vuodesta 2013 alkaen sallittua vain kasvihuoneissa. Hän jatkoi vielä, että EFSA on kehittämässä uusien tehoaineiden käyttöönottoa edeltävää testausta sisältämään paremmin myös hyönteisille aiheutuvat krooniset riskit. TUKES tulee kommentoimaan taustadokumentin luonnosta kasvinsuojeluaineiden osalta, ja esittämään täydennyksiä mm. biosidien osalta.

Ylikotila kysyi taustadokumentin lopussa listattujen muiden maiden pölyttäjästrategioiden hyödyntämisestä rinnastamalla niitä Suomeen. Entä tiedetäänkö miten lisääntyvä kaupunkitarhaus tai jollekin alueelle keskittyvä suuri mehiläispesämäärä vaikuttaa luontaisiin pölyttäjiin. Heliölä vastasi asiaa olevan tutkittu tautien ja loisten leviämisen osalta ulkomailla (haitallisia vaikutuksia havaittu). Suoraa kilpailua ei ole Suomessa tutkittu; oletus on, että lähinnä tällä voi olla paikallisen tason merkitystä. Heliölä kertoi myös, että taustadokumentin lukuun 11 tulee koostetta muiden maiden strategioista. Vieraslajien osalta Hyvärinen huomautti, että taustaselvitykseen on syytä täydentää vierasperäisten kasvien aiheuttamilla epäsuorilla haitoilla. Tarhamehiläisen osalta hän muistutti, että niistä voi olla vähintäänkin paikallisesti haittaa pölyttäjäille ravintokilpailun kautta.

Heliölä muistutti, että taustaselvityksen sisällöstä toivotaan palautetta ja rakenteellisia muutosehdotuksia kaikilta, mieluiten marraskuun kuluessa. Vähäisiä sisältömuutoksia voidaan tehdä vielä myöhemminkin.

4. Esitys EU:n yhteisestä pölyttäjäseurannasta

Kuussaari esitteli monikansallisen tutkijaryhmän valmistelemaa esitystä, joka parhaillaan odottaa hyväksymistä. Leinonen olisi toivonut yöperhosille vahvempaa roolia yhtenä indikaattoreista. Hän harmitteli myös sitä, että Suomessa taannoin kerätyistä laajoista Malaise-pyydysaineistoista ei määritetty hyönteisten biomassoja. Leinonen on itse mukana värimaljoja koskevassa tutkimuksessa, josta valmistuu tuloksia lähiaikoina.

Hyvärinen pohti esitettyjen viranomaisseurantojen suhdetta eräisiin jo pitkään toimineisiin kansalaisseurantoihin. Kuussaari totesi, että työryhmä piti aiempia seurantoja esitystään merkittävästi täydentävinä, ja piti tärkeänä niidenkin jatkamista. Mähönen kysyi voisiko EU-seurannassa ajatella hyödynnettävän Suomen VMI-seurannan verkostoa. Kuussaari vastasi,

että sen kaltaiset kansalliset seurannat tuskin soveltuvat tarkoitukseen. Mähönen mietti myös, kuka esitetyn seurannan lopulta maksaa. Kuussaaren mukaan työryhmässä arveltiin tähän löytyvän kyllä sopimusratkaisu, mikäli esitys muuten hyväksytään.

5. CBD:n strategiset tavoitteet pölyttäjiin liittyen

Mähönen kuvaili esityksessään etupäässä CBD:n (www.cbd.int) toimintaperiaatteita sekä prosessia, jonka kautta esitetyt päätöslauselmat muotoutuvat eri maiden yhteistoiminnan kautta. CBD:n päätökset ovat luonteeltaan 'soft law' eli ne eivät ole jäsenmailleen juridisesti sitovia. Pölyttäjien kannalta merkitystä on vuonna 2018 tehdyllä [päätökselle 14/6](#), jonka liitteessä 1 on lueteltu suuri määrä pölyttäjien tilaa tukevia toimenpide-ehtotuksia. Suomi haluaa pölyttäjät mukaan agendalle myös seuraavassa, Kiinassa järjestettävässä osapuolikokouksessa (COP 15, 2021). Pölyttäjiä tullaan käsittelemään myös tulevan EU:n metsästrategian valmistelun yhteydessä.

6. Strategisen tavoitteen luonnostelu

Hyvärinen esitteli ehdotuksen koko työlle asetettavaksi strategiseksi tavoitteeksi. Hän toivoi muotoiluista syntyvän jatkossa keskustelua. Alustavasti tavoite sisältäisi kaksi pääpointtia:

- Pölyttäjien määrän ja monimuotoisuuden väheneminen on pysäytetty ja kannat elpyvät.
- Luonnon- ja viljelykasvien pölytys on turvattu.

Nämä kuvastavat pitkälti myös työryhmän toimeksiannossa määriteltyjä tavoitteita. Aikajänteenä olisi toteuttaa tavoitteet vuoteen 2030 mennessä.

Kuussaari pohdiskeli, pitäisikö tavoitteen (tai sen tarkempien osatavoitteiden) olla mitattavissa olevia, ja miten se tapahtuisi. Hyvärinen totesi, että todennettavuus on tarpeen, joskin osatavoitteiden välille tulee tässä varmasti eroja koska osa niistä on luultavasti luonteeltaan vaikeammin mitattavia. Seuranta liittyy tähän keskeisesti. Mähönen jatkoi tähän, että tavoitteiden saavuttamisen arvioimiseksi on tärkeää kehittää niitä kuvastavia indikaattoreita.

Junninen ja Kallio-Mannila pitivät ehdotettua muotoilua lähtökohtaisesti hyvänä. Hyvärinen totesi lopuksi, että ehdotus kirjataan muistioon, ja siihen palataan seuraavassa kokouksessa. Hän kehotti jäseniä miettimään strategista tavoitetta ja sen muotoilua sekä keskustelemaan asiasta kollegoiden kanssa.

7. Strategian sisällysluettelon 2. luonnos

Heliölä esitteli viime kokouksen jälkeen osittain päivitettyä ja tarkennettua luonnosta strategian sisällysluetteloksi.

Tuotiin esille, että pesäpaikkojen tarjoaminen on tärkeää mm. erakkomehiläisille ja että tarhamehiläinen on luonnonvaraisten pölyttäjien ohella oleellinen osa strategiaa ja mainittu toimeksiannossa. Korpela ehdotti, että Suomen mehiläishoito-ohjelmasta (2019-2022) voisi löytyä strategian seurantaan soveltuvia määrällisiä indikaattoreita mehiläistaloudesta. Heliölä lupasi perehtyä ohjelmaan ja tehdä tästä ehdotuksia.

8. Taustadokumentin Tiimerissä oleva luonnos

Heliölä esitteli Tiimerissä jaettua taustadokumentin luonnosta. Sen sisällöstä eniten kesken ovat luvut 9 ja 11, muilta osin teksti on pääpiirteissään kirjoitettuna. Strategiatyön kannalta keskeisin luku 11 on vielä kirjoittamatta. Heliölä korosti, että luonnoksesta ovat tähän mennessä antaneet palautetta vain Juha Pöyry ja Mikko Kuussaari, joten kommentit ja kannanotot sisällöstä ja sen suhteen tehdyistä valinnoista ovat suuresti tarpeen. Etenkin monet kuvaajista ja taulukoista ovat puhtaalta pöydältä tuotettuja luonnoksia, joille ei ole aiempaa mallia. Leinonen kertoi esittelevänsä taustadokumentin luonnosta seuraavassa Pistiaistöryhmän kokouksessa ja pyytävänsä sieltä siihen palautetta.

Muutoksena Tiimerissä jaettiin dokumenttiin Heliölä esitti vielä kokonaan uutta tekstilukua ”Pölyttäjien tarpeet” raportin alkupuolelle. Tässä luvussa kuvattaisiin mahdollisimman konkreettisesti, mitä ovat ne elinympäristön rakennepiirteet ja tekijät joita eri pölyttäjryhmät tarvitsevat menestyäkseen. Nämä ovat samalla niitä asioita, joita strategiassa esitettävillä tavoitteilla ja toimenpiteillä tulisi ylläpitää ja lisätä. Tätä pidettiin hyvänä ajatuksena ja tarpeellisenä lisänä raporttiin.

9. Muut asiat

Hyvärinen tiedotti, että neuvoston päätelmät EU:n uudesta biodiversiteettistrategiasta sekä Pelloilta pöytään -strategiasta ovat juuri valmistuneet. Näiden ohella hiljattain on julkaistu komission ja EEA:n raportti EU:n luonnon tilasta 2020 perustuen luontodirektiivin ja lintudirektiivin raportointituloksiin (<https://www.eea.europa.eu/publications/state-of-nature-in-the-eu-2020>) sekä raportti pölyttäjille merkittävistä luontodirektiivin habitaateista (<https://www.eionet.europa.eu/etcs/etc-bd/products/etc-bd-reports/etc-bd-technical-paper-1-2020-report-for-a-list-of-annex-i-habitat-types-important-for-pollinators>).

10. Seuraavien kokousten ajankohdat

Työryhmän 4. kokous järjestetään Teamsilla ti 1.12.2020, klo 12.30-15.00. Kallio-Mannila tarjoutui täydentämään TUKESin puolesta Jernin/MMM kasvinsuojeluasetusta koskevaa esitystä.

Työryhmän 5. kokous sovittiin järjestettäväksi Teamsilla ke 20.1.2021 klo 12.30-15.00.

11. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.00.